

זמן ברכת לולב וסוכה ומה ע"ב "אמר רב" - מו ע"א "אכסא דקידושא"

הגמרא דנה כמה פעמים מברכים במצוות לולב וסוכה (פעם אחת בכל חג הסוכות, פעם אחת בכל יום, בכל פעם שנכנס לסוכה), ולבסוף אימתי מברכים במצוות סוכה (במצוות לולב פשיטא לפני שיטול את הלולב). כיוון שישנו הבדל עקרוני בין שתי המצוות: מצוות סוכה מדאו' היא כל שבעה ("חג הסוכה תעשה לך שבעת ימים" (דברים טו, ג)), לעומת מצוות לולב שהינה מדאו' בימנו רק ביום הראשון ("ולקחתם לכם ביום הראשון" (ויקרא כג, מ)), אך בשאר הימים הינה מדרבנן זכר למקדש (מג ע"א), מתעורר הדיון האם יש לברך על מצוות מדרבנן, כלולב בחול המועד וכחנוכה. בנוסף, במצווה שנמשך זמנה זמן רב, כסוכה ותפילין, האם כל פעם שמפסיק - בחזרתו אל המצווה מברך בשנית.

ברכת סוכה	ברכת לולב	רב יהודה בשם שמואל
מברך פעם אחת בכניסתו לסוכה, שמצוות סוכה נוהגת ביום ובלילה, כל החג נדמה כיום אחד ארוך.	מברך בכל יום משבעת ימי החג, כיוון שמצוותו לולב ביום, כל לילה מפסיק את המצווה, וכל יום נחשב בפני עצמו (ואין ברכת היום האחד פוטרת את ברכת היום שלאחריו).	רבי יוחנן רבה בר רב חנה בשם רבי יוחנן
מברך בכל יום משבעת ימי החג (בכל פעם שנכנס מתחייב לברך מחדש כמצווה חדשה. תוס' שם), כיוון שסוכה מצוותה מדאו' שבעה ימים.	מברך ביום הראשון בלבד, שמצוות לולב מדאו' רק ביום הראשון (שלא ניתן לברך "וציוונו" בברכות שעיקרן מדרבנן, שאין הקב"ה ציווה אותן).	רבי יוחנן רבי יוחנן בשם רבי יוחנן
	מברך בכל יום משבעת ימי החג (פעם אחת בשעת הנטילה, כיוון שבהגבתו יצא ידי חובה. תוס' ד"ה "אחד זה").	

שמואל רבי יוחנן

רב יוסף: כיוון שנפסקת ההלכה כרבי יוחנן כנגד שמואל (עירובין מז ע"ב) תקבע הלכה שבסוכה, מברך כל שבעה, כרבה רב בר רב חנה, שאף רבין מסכים לשיטתו בהבאת דעת רבי יוחנן (אך בלולב כיוון שנחלקו בדעת רבי יוחנן לא פסק רב יוסף).

קשה על דעת רבי יוחנן שהביא רבה בר רב חנה מהברייתא, הן בלולב שמהברייתא מברך כל שבעה ולדעתו מברך רק ביום הראשון, והן בסוכה שמהברייתא מברך פעם אחת ולדעתו מברך כל שבעה?

בלולב - הברייתא עוסקת בזמן שביהמ"ק קיים, לכן מברכים במקדש כל שבעה (שמצוותה מדאו' כל שבעה. מג ע"ב), רבי יוחנן עוסק בזמן שאין ביהמ"ק קיים, לכן מברך רק ביום הראשון (שמצוותו מדאו' כ"ל).
בסוכה - הברייתא ורבי יוחנן חולקים, כיוון שזו מחלוקת תנאים. רבי יוחנן סובר כרבי שכל פעם שנכנס לסוכה מתחדשת המצווה, והברייתא סוברת כחכמים שברכת היום הראשון פוטרת את כל שבעת הימים (כיומא חדא אריכתא).

נוהגים אנו כרבי ומברכים על סוכה כל שבעה (למרות שהחג הוא כיומא אריכתא), כדעת רבי יוחנן (כיוון שאביי ורבה שניהם פסקו ונהגו כרבי בתפילין). ואף על לולב כל שבעה (כדעת רבין). וכדעת רב ושמואל בנר חנוכה שניתן לברך, אע"פ שזו מצווה דרבנן. להלן).

העושה לולב (בערב יום טוב קודם החג אוגד את ארבעת המינים להכין אותם לקיום המצווה) לעצמו (ולא לאחרים) אומר "ברוך... שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה". נטלו לצאת בו - אומר "ברוך... אשר קדשנו במצותיו וצונו על נטילת לולב". ואף על פי שבירך עליו יום ראשון חוזר ומברך כל שבעה.
העושה סוכה לעצמו אומר "ברוך... שהחיינו וקיימנו כו'. נכנס לישב בה אומר "...אשר קדשנו במצותיו וצונו לישב בסוכה", וכיון שבירך יום ראשון - שוב אינו מברך.

ברייתא

תפילין, כל זמן שמניחן (ואפילו חולצן ומניחן מאה פעמים ביום) - מברך עליהן, דברי רבי. וחכמים אומרים: אינו מברך אלא שחרית בלבד (פעם אחת. לדעת רבי כיוון שחלצן, בעת ההנחה המחודשת מתחייב במצווה חדשה - ומתחייב בברכה חדשה. אך לדעת חכמים הברכה הראשונה בתחילת היום הינה עבור כל ההנחות שיעשה במשך היום, ואין החליצה מפסיקה את המצווה והברכה).

ברייתא

אביי אמר: הלכתא כרבי (מברך בכל פעם), ורבה אמר: הלכתא כרבנן (מברך פעם אחת).

ברייתא

רב מרי בנה של בת שמואל: ראיתי שרבא לא נוהג כדבריו, אלא כרבי. שהיה מקדים בבוקר והולך לבית הכיסא, וכשיוצא נוטל ידיו ומניח תפילין ומברך עליהם. וכאשר היה צריך לנקבו פעם נוספת, היה נכנס לבית הכסא ויוצא ונוטל ידיו ומניח תפילין ומברך עליהם.

רב מרי

מר זוטרא: ראיתי שרב פפי כל פעם שהיה מניח תפילין היה מברך עליהם. ותלמידי ישיבת רב אשי כל פעם שהיו משמשים ונוגעים בתפילין שעליהם היו מברכים. שחובת אדם למשמש בתפילין שעליו כל שעה (ק"ו מציץ יומא ז ע"ז), והתלמידים בשעה שהיו ממשמשים, היו גם מברכים (וברכתם הייתה "ברוך אתה... לשמור חוקיך". תוס' ד"ה "דכל אימת").

מר זוטרא

שמואל ריב"ל רבי יצחק

רב יהודה בשם **שמואל**: לולב מצוותו כל שבעה בנפרד, ולכן כל יום מברך (כ"ל בדעת שמואל). **רבי יהושע בן לוי**: לולב מצוותו מדאו' ביום הראשון בלבד, ולכן רק ביום הראשון מברך. מכאן ואילך (בשאר ימי החג) לולב מצוותו "מצוות זקנים" (רבי יוחנן בן זכאי וסייעתו) מדרבנן, ולכן אין מברך. **רבי יצחק**: לולב מצוות בכל יום "מצוות זקנים".

כיצד ייתכן שרבי יצחק סובר שכל שבעה מצוות לולב היא מדרבנן, הרי קיימא לן שיום ראשון מצוות לולב מדאו', אפילו בזמן הזה (מג ע"א)?

תתקן את דברי רבי יצחק ותאמר: לולב מצוותו "מצוות זקנים" **חוץ** מן היום הראשון שהינו דאו'.

אם כך שיטת רבי יצחק הינה כריב"ל, ואין מחלוקת ביניהם?

אכן, תתקן את דברי רבי יצחק ותאמר: **וכן** אמר רבי יצחק. רבי יצחק סובר כריב"ל.

דעת **רב** שכל שבעת ימי החג מברכים על הלולב.

מהיכן אנו יודעים שרב סובר שיש לברך כל שבעה?

כשם שרב פסק בנרות חנוכה שמצוותו מדרבנן לברך, כך פסק במצוות לולב שמחוץ למקדש מצוותו כל שישה (חוץ מהיום הראשון) דרבנן לברך.

רב נחמן שנה כך בפירוש את דברי רב: כל שבעה מברכים על מצוות לולב.

רב אמר רבי חייה בר אשי בשם **רב**: המדליק נר של חנוכה - צריך לברך.

רב ירמיה: **רבי ירמיה**: [אדם שלא הדליק, ולא ידליק בביתו, והולך ברשות הרבים] הרואה נר של חנוכה צריך לברך (על הנר הראשון שרואה).

רב יהודה: ביום הראשון, המדליק מברך שלוש ברכות ("שהחיינו", "להדליק", "על הניסים"), והרואה מברך שתי ברכות ("שהחיינו", "על הניסים"). ואינו מדליק לכן אינו מברך "להדליק". מכאן ואילך, המדליק מברך שתיים ("להדליק", "על הניסים"), והרואה מברך ברכה אחת ("שעשה ניסים").

מברך על ההדלקה: "אשר קדשנו במצוותיו וצונו להדליק נר של חנוכה".

היכן הקב"ה "ציוונו", הרי זו אינה מצווה מהתורה, אלא תיקונה חכמים?

מהכתוב "אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך זמין ושמאל" (דברים יז,יא), התורה ציוותה את עם ישראל להקשיב לדברי חכמים, ועל הציווי הזה אנו מברכים במצוות דרבנן.

רב נחמן בר יצחק: מהכתוב "שאל אביך ויגידך, זקניך ויאמרו לך" (דברים לב,ז) נצטוונו מהתורה להקשיב לדברי חכמים, ועל הציווי הזה אנו מברכים במצוות דרבנן.

ברייתא

העושה סוכה לעצמו (ערב החג) אומר "ברוך... שהחיינו כו'. נכנס לישב בה אומר "ברוך... אשר קדשנו כו'. היתה עשויה ועומדת, אם יכול לחדש בה דבר (בסכך או בדפנות) - מברך ("שהחיינו" על חידוש הסוכה), אם לאו (מחדש בסוכה) - לכשיכנס לישב בה מברך שתיים ("לישב בסוכה", ומברך "שהחיינו" על כניסתו לסוכה).

רב אשי: ראיתי את רב כהנא שלא היה מברך בשעת עשיית הסוכה, אלא מברך ("לישב בסוכה" ו"שהחיינו") בעת הקידוש בליל

מספר הברכות שמברך:

תפילין	סוכה	לולב	
תפילין	סוכה	לולב	
מברך פעם אחת	רבה בר רב חנה בשם שמואל (שמצוות סוכה לילה ויום, ונחשבת כיומא אריכתא).	רבה בר רב חנה בשם רבי יוחנן (שרק היום הראשון הינו מדאו'). רב יצחק, ריב"ל (ושאר הימים הינם "מצוות זקנים" מתקנת ריב"ז וסייעתו).	מברך פעם אחת
מברך בכל פעם	רבה בר רב חנה ורבין בשם רבי יוחנן (שכל שבעת הימים הינם מדאו'). וכן פסקה הגמרא ו רב יוסף .	רב יהודה בשם שמואל (שמצוות לולב ביום, והלילה מפסיק). רבין בשם רבי יוחנן . וכן פסקה הגמרא ו רב .	מברך בכל פעם